

ΧΑΝΙΑ 10 ΜΑΡΤΙΟΥ 2001

ΘΕΡΙΣΟ 2001

Συγκυρίες και παραλείψεις, που δεν είναι πρόθεση μας να σχολιάσουμε εδώ, επενέγγησαν ευεργετικά στο να εορταστεί η 96η επέτειος της επανάστασης του Θερίσου σωστά και συνέβαλαν στο να κατανοήσουν οι παρευρισκόμενοι το περιεχόμενο του εορτασμού αυτού.

Είναι καιρός να καταλάβουμε πως Προφητ-Ηλίας και Θέρισο είναι δυο διαφορετικά πράγματα. Στον Προφητ-Ηλία ανεβαίνει το έθνος ως συντεταγμένη Πολιτεία ακολουθούμενη από το λαό, να αποτίσει φόρο τιμής στον Εθνάρχη, το μεγάλο πολιτικό του 20ου αιώνα. Τα στρατιωτικά αγήματα, οι μπάντες, οι τιμητικές θέσεις, το πρωτόκολλα εδώ έχουν τη θέση τους.

Στο Θέρισο ανεβαίνει ο κρητικός κι όποιος συλλογάζεται κρητικά για ν' ανταμώσει το δικό του άνθρωπο, τον Επαναστάτη του Θερίσου, να πάρει δύναμη και κουράγιο για να συνεχίσει τον αγώνα για περισσότερη λευτεριά, για περισσότερη δημοκρατία, για καλύτερη και δικαιότερη πολιτεία.

Ο ίδιος ο Εθνάρχης σε ώρες δύσκολες, όπου η κούραση, η απογοήτευση, το βάρος των ευθυνών, οι αμφιβολίες τον κατέβαλαν, ανέβαινε στο Θέρισο για να ξελαμπικάρει το μυαλό του, να βρει τον εαυτό του.

Εκεί κουβεντιάζοντας με τους ανθρώπους του τόπου, ακουμπώντας τα βράχια που τον ανδρείωσαν και ρουφώντας τη μυρωδιά του θυμαρίου και του κυπαρισσιού, που καθαρίζει τα πνευμόνια από τη μόχα των διπλωματικών σαλονιών, εφοδιάζονταν με ψήγματα δύναμης, κουράγιο, αντοχής, αποφασιστικότητας.

Με τα ψήγματα αυτά « μια χούφτα μύγδαλα για το δρόμο που είναι μακρύς»(1), κατέβαινε έτοιμος για νέους αγώνες, για καινούργιο ξεκίνημα.

Όποιος ανεβαίνει στο Θέρισο ψάχνει να βρει αυτά τα ψήγματα. Οι μπάντες, τα αγήματα, τα πρωτόκολλα, οι τιμώντες που τιμούνται ω τιμώμενοι! δημιουργούν παράσιτα στις κεραίες του ανιχνευτή. Φέτος λοιπόν όλα πήγαν σωστά.

10 και 30 π.μ. της 10ης Μαρτίου, ένας ήλιος καλοκαιρινός, σύμμαχος των θερισιανών και της ΙΛΑΕΚ, διοργανωτών της γιορτής.

Μισή ώρα ακόμα για να αρχίσει η εκδήλωση. Τα καφενεύια γεμάτα κόσμο που περιμένει. Η πλατεία μπρος στον «Επαναστάτη του Θερίσου» όλο και γεμίζει.

Νέοι, γέροι, παιδιά κι ανάμεσα τους βουλευτές, αντινομάρχες, αντιδήμαρχοι, εκπρόσωποι των αρχών με μια διακριτικότερη παρουσία που τους καθιστά μη αναγνωρίσιμους σ'όσους δεν έχουν μια προσωπική γνωριμία μαζί τους στέκονται όρθιοι γύρω από ΕΚΕΙΝΟΝ.

Υψώνουν το βλέμμα κι ανταμώνουν το δικό του. Αυτό το σπινθηροβόλο βλέμμα, που τρυπά και φτάνει ως τις μύχιες σκέψεις του συνομιλητή και που δεν έχασε ποτέ τη λάμψη του. Μερικοί ψάχνουν να βρουν εκείνο το χαρακτηριστικό γελάκι που σκάει ανεπαίσθητα στην αριστερή οχισμή των χειλιών του και που δεν παρέλειψαν να το αποτυπώσουν οι περισσότεροι καλλιτέχνες που τον σμίλεψαν σε χαλκό, μπρούτζο ή μάρμαρο. Γρήγορα συνέρχονται. Εδώ δεν έχει θέση το χαμόγελο αυτό. Τουναντίον βαθιά περισυλλογή.

-Τι είναι καπετάνια τήρηση πωλολογη; . Όλα θα πάνε καλά. Είμαστε μαζί σου και θα μείνουμε για πάντα, για πάντα, για παντασα.

Το ανεβάσει ο βοριάς του πελάγου, το κατεβάζει ο νοτιάς από τις Αλιάκες, το αντιβόα του θερισιανού φαράγγι, το μαζεύει σαν ψήγματα η ομήγυρη.

Δυο δυο τρεις τρεις κάνουν τάχατες πως κουβεντιάζουν για τα καθημερινά και ασήμαντα. Από τα μεγάφωνα ακούγονται ριζιτικά. Περίεργο, κανείς δεν το προσέχει. Όλοι αλαφιασμένοι, όλοι προσέχουν ΕΚΕΙΝΟΝ. Φαίνεται πως θα μιλήσει. Είναι βέβαιο πως τον άκουσαν πολλοί: « Ο ελάχιστος εκείνος που 'χετε μπροστά σας, έφτασε στην απόφαση, ύστερα από μεγάλο αγώνα, πως ο μόνος δρόμος που 'χε να πάρει έφερνε στην επανάσταση. Και μη θαρρείτε πως ήταν εύκολη απόφαση. Αυτό που νίκησε και το στερνό του κοινοκράτημα ήταν η πίστη πως δεν μπορείς να σοδιάσεις λευτεριά σ'αμπάρια σου για να πορεύεσαι σ'όλη τη ζωή σου. Ακόμα και το στάρι πούρνε στάρι θέλει αγώνα κάθε χρόνο, από το ζευγάρισμα της γης ως τ' αποσκυβά-

λισμα. Λεύτερο λεω το λαό που μπορεί να ξανακερδίζει τη λευτεριά του κάθε χρόνο»(2).

Άλλοι άκουσαν άλλα. Είπε τόσα πολλά, που να τα κρατεί κανείς στη μνήμη. Άλλωστε σημασία έχει να τα κρατεί στη ψυχή για να φτουρήσουν.

Μα η ώρα πέρασε, είναι 11 και, η πλατεία ασφυκτικά γεμάτη. Έφτασε κι ο δεσπότης με τους πατάδες απ'τα γυρόχωρα. « μετά πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων»...

Ο αποθανών δεδικαίωται που λενε...

«απόθανε να σ' αγαπώ και ζηέ να μη σε θέλω»

Ακολούθησε το ριζιτικό για τη περίπτωση τραγουδισμένο από θερισιανούς. Παίχτηκε ο σκόπος του Χάρχαλη (σύνθεση του καλλιτέχνη αφιερωμένη στους επαναστάτες του Θερίσου και χορευτηκε από γνωστό χορευτικό όμιλο)

Έτσι φτάσαμε στην ομιλία του Γιώργη του Μανουσάκη (ιστορικού, ποιητή, φιλόλογου και λογοτέχνη γνωστού σε όλους).

Προέταξα τον χαρακτηρισμό του ιστορικού απ'εκείνον του ποιητή με τον οποίο είναι γνωστός και εκτός Ελλάδος με τις μεταφράσεις των ποιητικών του συλλογών σε αρκετές ξένες γλώσσες για να καταδείξω πόσο σημαντική είναι αυτή η εργασία του, η οποία ασφαλώς θα δημοσιευτεί και θα έχετε την ευκαιρία να κατανοήσετε το λόγο του.

Τελειώνοντας ο Μανουσάκης κατεβαίνει από το βήμα καταχειροκροτούμενος από το όρθιο πάντα πλήθος κι ανεβαίνει ο Σταμάτης ο Αποστολάκης. Αυτή η βρυσομάνα του λαϊκού μας πλούτου. Ανοίγει όλους τους κρουνοί της και με τη πίεση του χρόνου... αρχίζει να μας ραίνει με τις δροσιστικές λαϊκές ρύμες γνωστών και άγνωστων ριμαδόρων της εποχής που ιστορίσαν τα γεγονότα της επανάστασης του Θερίσου. Μα η έκπληξη ήρθε μετά τον Σταμάτη.

Απ'αυτον όλα τα περιμέναμε κι αυτά που είπε σε ρυθμό και στυλ βουλευτή γνωστού μικρού κόμματος για να προλάβει περισσότερα, κι αυτά που «πήδηξε» κατά το κοινώς λεγόμενο υποψιαζόμενος κόπωση ακροατηρίου λόγω ορθοστασίας.

Κι όμως έκανε λάθος, ουδείς εξεδήλωσε κούραση ούτε διανοήθηκε να καθίσει ή να φύγει και να χάσει αυτή τη μυσταγωγία.

Όταν έκλεισε ο Σταμάτης τα κιτάπια του με τα κτρινομένα από τον χρόνο φύλλα των παλαιών καταγραφών, ήρθε η έκπληξη.

Πήραν το θήμα με την σειρά ριμαδόροι σημερινοί και πρόσφεραν το περίσσευμα της ψυχής τους νόμα στην μυσταγωγία τούτη. Το μαγνητοφώνάκι του Σταμάτη επί το έργον στην καινούργια κατάγραφή. Φρέσκο πράγμα σπαρταριστό.

Μετρώ ήρθε και έδεσε το παλιό με το καινούργιο! Αθάνατη Κρήτη!!

Όλοι όρθιοι. Κατάθεση στεφάνων. Εθνικός ύμνος αδόμενος υπό του πλήθους. Οφείλω να ομολογήσω μια σωστή αποτυχία. Ξεψυχισμένα μουρμουρητά Ρου-ρουρου... .. βέπετε εδώ και τον ε-θνικό ύμνο μας τον παίζουν, δεν τον τραγουδάνε κι έτσι μάθαμε καλά το σκοπό και ξεχάσαμε τα λόγια. Πέρασε τελετής. Μια και. Όρα φαγητού. Την τροφοδοσία έχουν αναλάβει οι Θερισιανοί όπως τότε, ένα αιώνα πριν, λες και ήταν χθες. Ένα ωζό από κάθε σπίτι, ένα λεσπούλο, μυζήθρα, κρασί και ότι άλλο βρίσκεται. Την επιμέλεια της τροφοδοσίας έχει η ταβέρνα «ο Αντάρτης» με το Γιαννικονικολή. Κόσμος πολός.

Γεμίζει «ο Αντάρτης», γεμίζουν τα γύρω σπίτια, τα καφενεύια. Τρώτε και πίνετε Άρχοντες...

Άναψε το γλέντι. Οι λύρες και τα λαούτα πήρανε φωτιά, νιοί και γέροι ορχιούνται στο πεντοζάλη. Νάναι καλά το πείσμα σας Θερισιανοί. Τέτοια γιορτή είχε να γίνει από τότε!!!

Κύριε Νομάρχη, κάμε τους ζάφτι και τους μεν και τους δε μην έχουμε καινούργια επανάσταση Θερίσου (sic). Φεύγοντας πέρασα από την πλατεία να πάρω το αμάξι μου. Έριξα μια μαθιά αποχαιρετισμού στον Αντάρτη της πλατείας κι έφυγα. Μπαίνοντας στο φεράγγι θυμήθηκα.

Μπρε, είπα μέσα μου, λόμπις αγγελασκιάζομαι. Κι όμως θα'παιρνα όρκο πως το'δα το γελάκι εκεί στην άκρη των χειλιών του αριστερά όπως στους περισσότερους ανδριάντες του.

Στέλιος Πρωιμάκης, δάσκαλος

Σύσκεψη για θέματα πολιτισμού

Η Επιτροπή Πολιτισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Χανίων, το Πολιτιστικό Δίκτυο Ν. Χανίων και οι Ομάδες Εργασίας καλούν όλους τους φορείς και τα άτομα που ασχολούνται με τον πολιτισμό, στο Πολιτιστικό Κέντρο της Ιεράς Μητροπόλεως Κυδωνίας και Αποκορώνου Αντ. Γιάνναρη 2, σήμερα Δευτέρα 19 Μαρτίου και ώρα 7μ.μ. για μια συνολική ενημέρωση στα παρακάτω θέματα:

1. Οργάνωση και σχεδιασμός του Πολιτισμού στο Ν. Χανίων.
2. Πολιτιστικό Δίκτυο Ν. Χανίων.
3. Προτάσεις Ομάδων Εργασίας που συστήθηκαν στα πλαίσια του Πολιτιστικού Δικτύου.
4. Πολιτιστικοί πόροι.

Εκδήλωση για τον ζωγράφο Στ. Αναστασιάδη

Η Νομαρχία Χανίων σε συνεργασία με το περιοδικό "Νεώριον" διοργανώνουν εκδήλωση με θέμα: "Η Ζωή και το Έργο του ζωγράφου Στέλιου Αναστασιάδη". Η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί σήμερα Δευτέρα 19 Μαρτίου και ώρα 8μ.μ. στο συνεδριακό κέντρο του Πολυτεχνείου Κρήτης (κτήριο πρώην Γαλλικής Σχολής - Ελ. Βενιζέλου 126). Ομιλητές: Νίκος Χατζηνικόλαος, Ιστορικός Τέχνης, καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης, Δήμος Αθελιώδης, Σκηνοθέτης. Αντώνης Λιοδάκης, Ψυχίατρος. Στα πλαίσια της εκδήλωσης θα γίνει παρουσίαση του βιβλίου "Στέλιος Αναστασιάδης" των Πανεπιστημιακών Εκδόσεων Κρήτης.

Από το "ΝΟΤΟ" "Κλυταιμνήστρα;"

Ο Θεατρικός Οργανισμός "Πολιτισμικός Νότος" παρουσιάζει στα Νεώρια Χανίων, το έργο του Ανδρέα Στάικου "Κλυταιμνήστρα;" από σήμερα Δευτέρα 19 Μαρτίου ως την Κυριακή 1 Απριλίου. Το έργο παρουσιάζει δύο γυναικεία πρόσωπα, τα οποία υποδύονται την Ηλέκτρα και την Κλυταιμνήστρα, σε ένα συνεχές παιχνίδι παραλλαγών του μύθου, ξεκινώντας από την Ηλέκτρα του Σοφοκλή και καταλήγοντας σε μια εκδοχή που κεντρικό της θέμα είναι η ερωτική αντιζηλία παρά η αποκατάσταση της δικαιοσύνης. Η σκηνοθεσία είναι του Θωδ Εσπίριτου και τα σκηνικά του Γιάννη Μαρκαντωνάκη. Παίζουν οι ηθοποιοί: Ιωάννα Δουρουντάκη (Κλυταιμνήστρα) και Ειρήνη Ντενεκετζή (Ηλέκτρα). Παραστάσεις θα δίνονται καθημερινά -εκτός Τετάρτη 21 Μαρτίου και Κυριακή 25 Μαρτίου- στις 9μ.μ..

Διαγωνισμός παιδικής ζωγραφικής

Ο Όμιλος Φίλων της Τέχνης Χανίων σε συνεργασία με το Δήμο Χανίων έχει προκηρύξει διαγωνισμό παιδικής ζωγραφικής και θα λειτουργήσει και έκθεση στο Φουαγιέ του Δήμου από 27 έως 31 Μαρτίου. Η τελετή βράβευσης θα λάβει χώρα στις 31 Μαρτίου ημέρα Σάββατο και ώρα 7μ.μ. Χορηγός η Τράπεζα Κύπρου Χανίων.

Διάλεξη για τον Διαφωτισμό

Ο Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων "Ο Χρυσόστομος" διοργανώνει διάλεξη, στην επέτειο των 180 χρόνων από την κήρυξη της Επανάστασης του 1821, με ομιλητή τον Δρ. Φιλοσοφίας κ. Κωνσταντίνο Κνιθάκη, εντεταλμένο διδάσκοντα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, με θέμα: "Ο Διαφωτισμός και η Επανάσταση των Ελλήνων". Η εκδήλωση αυτή θα πραγματοποιηθεί στην αίθουσα του Συλλόγου την Τετάρτη 21 Μαρτίου, στις 8μ.μ..

Παρουσίαση Καραγκιόζη

Την Τετάρτη 21 Μαρτίου στις 9 μ.μ. θα δοθεί παράσταση Καραγκιόζη στην ταβέρνα - εστιατόριο ΕΛΑ από τον Νίκο Μπλαζάκη.

Σεμινάριο θεατρικής παιδείας

Από τη Νομαρχιακή Επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.) της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Χανίων, ανακοινώθηκε ότι στα Χανιά θα πραγματοποιηθεί θήμερο επιμορφωτικό σεμινάριο θεατρικής παιδείας, σχετικό με το νεοελληνικό θέατρο. Το σεμινάριο είναι περιφερειακό και γίνεται με τη συνεργασία της Γενικής Γραμματείας Λαϊκής Επιμόρφωσης (Γ.Γ.Λ.Ε.), μπορούν δε να συμμετέχουν μέλη θεατρικών ομάδων, αλλά και αυτόνομοι καλλιτέχνες του θεάτρου από τις ΝΕΛΕ Χανίων - Ρεθύμνης - Ηρακλείου - Λασιθίου - Κυκλάδων - Δωδεκανήσου - Χίου - Σάμου - Λέσβου. Στο σεμινάριο, το οποίο θα υλοποιηθεί από 27 Μαρτίου έως και 1 Απριλίου 2001 και από 4μ.μ. έως 10μ.μ. καθημερινά, θα διδάξουν οι:

- Ελένη Καραμπέτσου, Δραματολόγος
- Ηρακλής Λογοθέτης, Κριτικός Θεάτρου
- Κώστας Φαρμασώνης, Σκηνοθέτης.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να δηλώσουν συμμετοχή έως και 23 Μαρτίου στη ΝΕΛΕ Χανίων, Σφακίων 30 - 3ος όροφος, τηλ.: 28-056, fax.: 28058 από 9.30π.μ. έως 12.30μ.μ. τις εργάσιμες ημέρες.

Υποσημειώσεις

1- Η φράση είναι του Παντελή Βούλγαρη από την ταινία του «Ελευθέριος Βενιζέλος» στη σκηνή της συνάντησης του Βενιζέλου (Μηνάς Χριστιδής) με τον γέρο Θερισιανό καπετάνιο (Μάνος Κατράκης).

2- Απόσπασμα από λόγο του Ελευθερίου Βενιζέλου που εκφωνήθηκε στην Αι-Γιώργη του Θερίσου στο σαραντήμερο μνημόσυνο του πρώτου θύματος της επανάστασης, ενός παλιού αγωνιστή, του Καπετάν Γιώργη του Χναρά, όπως τον απέδωσε ο Παντελής Πρεβελάκης στην «Πολιτεία» του, το τρίτο βιβλίο της τριλογίας του «Κρητικός».